

LAKIALOITE 46/2001 vp

Laki sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaan kunnan on huolehdittava omaishoidon tuen järjestämisestä. Suomessa hoidetaan omaishoidon puitteissa noin 300 000 henkilöä, joista ainoastaan 20 000 saa kunnallista hoitotukea. Omaishoidon tuki myönnetään omaishoitajan ja kunnan välillä laaditun sopimuksen perusteella. Kuntien tähän tarkoitukseen varatut määrärahat loppuvat usein vuoden puolivälissä, jonka jälkeen kunta ei enää voi tehdä uusia sopimuksia. Näissä tapauksissa hoitajan ei ole mahdollista saada tukea omaishoidon puitteissa myöhemmin saman vuoden aikana. Koska määrärahojen varaaminen tähän tarkoitukseen tällä hetkellä on kunnan omassa harkinnassa, voivat kuntien väliset erot olla suuria. Kuntalaisen näkökulmasta tilanne voi olla syvästi epäoikeudenmukainen ja jopa tasa-arvoperiaatetta loukkaava. Tämä lakialoite takaa omaishoidon kaikille, jotka täyttävät kriteerit.

Vanhustenhoidosta tulee yhä keskeisempi kysymys yhteiskunnassamme. Hoidon tarpeessa olevat ikäihmiset muodostavat kasvavan osuuden väestöstämme. Yhä useampi asettaa omassa kodissa tapahtuvan hoidon etusijalle. Kotona tapahtuva hoito onkin kunnille taloudellisin tapa hoitaa vanhuksiaan.

Omaishoito edellyttää, että on olemassa omainen tai läheinen, joka ottaa tehtäväkseen antaa hoidettavalle hänen tarvitsemansa hoidon. Omaishoitajat eivät hoida pelkästään vanhuksia, vaan myös vammaisia ja pitkäaikaissairaita hoidetaan kotona. Sosiaali- ja terveysalan tutki-

mus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) tekemän tutkimuksen mukaan kunnat säästävät vuosittain 8 miljardia markkaa omaishoitajien ja säästytneiden laitoshoitopaikkojen ansiosta. Keskimääräinen omaishoidon tuki on noin kymmenesosa yhden laitoshoitopaikan kustannuksista. Omaishoitajat tekevät siis tärkeää työtä, joka tuo kunnille huomattavia säästöjä.

Omaishoidon tukea tulisi korottaa tuntuvasti. Palkkion tulisi kuvastaa omaishoitajien tekemää työtä ja sen tulisi myös toimia kannustimena. Omaisiaan ja läheisiään hoitavilla pitäisi olla subjektiivinen oikeus vapaapäiviin. Työuupumuksen riski on suuri, koska työ on raskasta ja sitoo monessa tapauksessa hoitajan miltei täydellisesti hoidettavaan. Omaishoitajien työolojen parantamiseksi tulisi mahdollisuuksia rentoutumiseen parantaa lisäämällä lakisääteisten vapaapäivien määrää. Lisäksi kunnat tulisi velvoittaa huolehtimaan siitä, että omaishoitajille järjestetään sijaisia siinä määrin kuin heillä on siihen oikeus.

Perustuslain 19 §:ssä julkinen valta velvoitetaan lailla järjestämään riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaan omaishoidon tuki on eräs sosiaalipalvelujen muoto. Näin ollen tämän hoitomuodon tärkeimmistä osista tulee säätää lakitasolla. Tästä täytyy vetää se johtopäätös, että omaishoidon tuen minimipalkkiosta tulee säätää lakitasolla. Tämän lakialoitteen mukaan minimipalkkio kaksinkertaistuisi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 a §:n 2 momentti sekä 27 b §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 27 a §:n 2 momentti laissa 1365/1992 sekä 27 b §:n 2 ja 3 momentti mainitussa laissa 1365/1992 ja laissa 1109/1997, seuraavasti:

27 a §

Omaishoidon tukea annetaan, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa, joka on mahdollista järjestää hoidettavan kotona sopimalla siitä hänen omaisensa tai läheisensä kanssa ja tarpeellisten palveluiden avulla. Sopimus omaishoidon tuesta voidaan tehdä myös muun henkilön kuin omaisen tai läheisen kanssa.

27 b §

Omaishoidon tuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä henkilöllä on oikeus pitää vapaata vähintään vuorokausi sellaista viikkoa kohti, jonka aikana hän on päivittäin sidottu hoitoon,

sekä neljä viikkoa kalenterivuotta kohti. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää. Kunnan on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi. Alin hoitopalkkio on 2 412,26 markkaa kuukaudessa.

Asetuksella säädetään tarkemmin 27 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä omaishoidon tuen saamiseksi, omaishoidon tuesta laadittavasta sopimuksesta, hoitopalkkion tarkistamisesta ja perusteista, annettavasta vapaasta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmassa tarkoitetuista muista palveluista samoin kuin muista hoitajan, hoidettavan ja kunnan kannalta tarpeellisista seikoista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Helsingissä 4 päivänä toukokuuta 2001

Margareta Pietikäinen /r
Pehr Löfv /r
Ulla-Maj Wideroos /r
Håkan Nordman /r
Tuija Nurmi /kok
Nils-Anders Granvik /r
Harry Wallin /sd
Eero Akaan-Penttilä /kok

Seppo Lahtela /kesk
Leea Hiltunen /skl
Leena Rauhala /skl
Ismo Seivästö /skl
Lauri Oinonen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Arto Seppälä /sd

Anni Sinnemäki /vihr
Sulo Aittoniemi /alk
Mika Lintilä /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Erkki Kanerva /sd
Pertti Turtiainen /vas
Esa Lahtela /sd
Tapio Karjalainen /sd
Klaus Hellberg /sd
Susanna Rahkonen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Anne Huotari /vas
Rakel Hiltunen /sd
Leena Luhtanen /sd
Riitta Prusti /sd
Pirkko Peltomo /sd
Kalevi Olin /sd
Raimo Mähönen /sd
Säde Tahvanainen /sd
Pentti Tiusanen /vas
Iivo Polvi /vas
Veijo Puhjo /vas
Liisa Hyssälä /kesk
Tero Mölsä /kesk
Pekka Ravi /kok
Tuija Brax /vihr
Osmo Puhakka /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Unto Valpas /vas
Sakari Smeds /skl
Marja Tiura /kok
Kari Kärkkäinen /skl
Marja-Leena Kemppainen /skl
Irja Tulonen /kok
Toimi Kankaanniemi /skl
Ola Rosendahl /r
Christina Gestrin /r
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Kirsi Ojansuu /vihr
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Raimo Vistbacka /ps
Timo Kalli /kesk
Mirja Ryyänen /kesk

Matti Vähänäkki /sd
Virpa Puisto /sd
Mikko Kuoppa /vas
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Matti Huutola /vas
Markku Rossi /kesk
Esko Kurvinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Juha Karpio /kok
Pauli Saapunki /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Reijo Kallio /sd
Ulla Juurola /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Markku Laukkanen /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Tanja Karpela /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Jyri Häkämies /kok
Henrik Lax /r
Ossi Korteniemi /kesk
Johannes Leppänen /kesk
Hannu Takkula /kesk
Juha Korkea-aho /kesk
Ilkka Taipale /sd
Irina Krohn /vihr
Jukka Vihriälä /kesk
Sirpa Pietikäinen /kok
Markku Markkula /kok
Kaarina Dromberg /kok
Raija Vahasalo /kok
Lasse Virén /kok
Gunnar Jansson /r
Saara Karhu /sd
Reijo Laitinen /sd
Kari Uotila /vas
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Päivi Räsänen /skl
Jari Vilén /kok
Mikko Immonen /vas
Tarja Kautto /sd
Anu Vehviläinen /kesk